

Personcentrerade måltider -steg 1

ÅRERRAPPORTERING

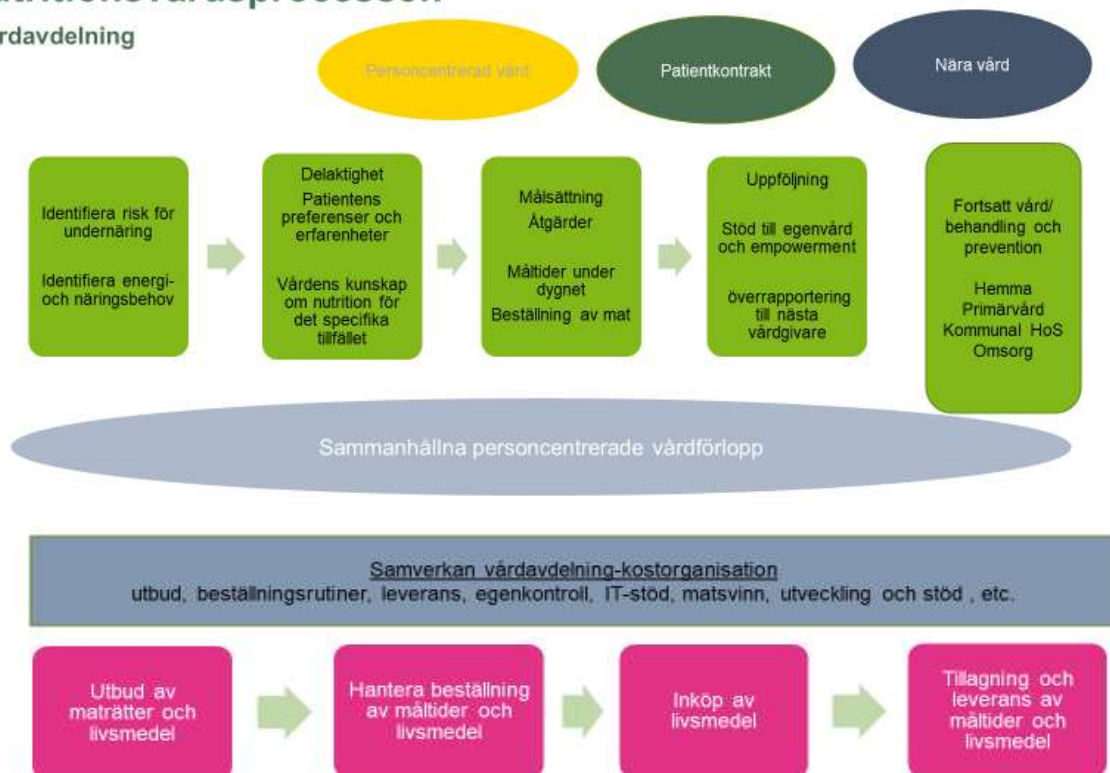
Nikki Kristiansson, dietist Lasaretsrehab

Susann Ask, verksamhetsutvecklare Kost och restauranger, Folkhälsa och socialutveckling

Innehållsförteckning

Bakgrund till uppdraget	3
Sammanfattning	3
Beskrivning av uppdragets utförande	4
Steg 2, förslag till insatser och utvecklingsområden för implementering och effekthemtagning av insatserna i steg 1.....	6

Personcentrerade måltider syftar till att förebygga och behandla undernäring och ge stöd för hälsosamma matvanor som gynnar individens hälsa både i den akuta fasen och på lång sikt. Processen utgår från att skapa förutsättningar för ett systematiskt och strukturerat personcentrerat arbete med måltider och nutrition på sjukhus. Patientmedverkan och kunskapsstyrning inklusive dokumentation är centrala delar.

Kostorganisation

Varje patient erbjuds att aktivt vara delaktig i sina måltider under vårdtiden.

Vårdpersonal har kunskap om energi och näringsbehov för individen kopplat till vårdorsak

Patient och anhörig erbjuds stöd och råd om nutrition inför hemgång och/eller att överrapportering sker till nästa vårdgivare

Bakgrund till uppdraget

Plan för hälso- och sjukvårdens systematiska och strukturella arbete med personcentrerade måltider ingår som ett av delmålen i Region Kronobergs Hållbarhetsprogram.

Planen presenterades för hälso- och sjukvårdens ledningsgrupp 2020-10-22. Den kompletterades sedan med en effekt-nyttoanalys som anger en betydande potential till effektivisering vid fullt genomförande. Ledningsgruppen beslutade 2020-11-05 om genomförande av steg 1 enligt den framtagna planen.

- Medicinsk grupp Matsmältningsorganens sjukdomar får i uppdrag att tillskapa en lokal arbetsgrupp (LAG) med uppdrag att för Region Kronoberg stegvis anpassa införandet av:
 - Medicinska riktlinjer för nutrition
 - Rutiner för nutritionsarbete

Under perioden 2021-01-01 – 2021-06-15 finansierar FoUU 10% projektledare, med uppdrag att tillsammans med LAG nutrition stödja stegvist införande av konceptet personcentrerade måltider.

Sammanfattning

Samtliga delar i steg 1 är genomfört.

Processen i steg 1 har handlat om att skapa strukturella förutsättningar på olika nivåer som stödjer ett systematiskt och strukturerat arbete med personcentrerade måltider på sjukhus. Den medicinska riktlinjen, utvecklingen av dokumentationsstrukturen och den nya menystrukturen ger förutsättningar att arbeta och följa upp i stort sett samtliga stegen i nutritionsvårdsprocessen

Steg 2, Förslag till insatser och utvecklingsområden för implementering och effekthemtagning av insatser i steg 1.

Föreslås en processledare om minst 40 % för att leda arbetet under 2022 och att:

- tillsammans med dietistenheten på lasaretsrehab uppsöka alla vårdavdelningar och informera om riktlinjen och rutiner för dokumentation.
- tillsammans med berörda se över befintliga utbildningar i nutrition för olika professioner inom hälso- och sjukvården och identifiera gap, samt ta fram en struktur för långsiktiga utbildningsinsatser
- utöka LAG nutrition med representanter från primärvård och kommunal hälso- och sjukvård, alternativt bilda en ny LAG med uppdrag att ta fram en medicinsk riktlinje för undernäring i primärvård
- i dialog med ansvariga för den kommande patientportalen undersöka möjligheterna och utveckla området egenvård kring nutrition.

Beskrivning av uppdragets utförande

Projektledare 2021-01-01 – 2021-06-15

Nikki Kristiansson, dietist på Lasarettshab har varit projektledare. Uppdraget har finansierats 10 % av FoUU samt 10 % av lasarettshab.

Lokal arbetsgrupp nutrition

En lokal medicinsk arbetsgrupp, LAG, för nutrition har utsetts under Medicinsk grupp matsmältningsorganens sjukdomar. Projektledare Nikki Kristiansson har varit sammankallande och lett gruppens arbete. Arbetsgruppen har sammanträtt vid sex tillfällen under våren för arbete med den medicinska riktlinjen.

LAG nutrition består av Anneli Liljenberg, ST-läkare, Akutgeriatriska kliniken, Lise-Lotte Augustine, sjuksköterska och verksamhetsutvecklare, Medicinkliniken, Simon Stegerlind, ST-läkare, Specialistpsykiatri samt Susann Ask, dietist och verksamhetsutvecklare, Kost och restauranger/Folkhälsa och socialutveckling.

Medicinskriktlinje nutrition

LAG nutrition har tagit fram en medicinsk riktlinje för nutricional omhändertagande vid risk för undernäring och diagnostiserad undernäring. Riktlinjen gäller för vuxna från 18 år som vårdas inom sjukhusvård och psykiatrisk slutenvård. Den innefattar riskbedömning och diagnostisering av undernäring, vilka åtgärder som ska vidtas och hur dokumentation av utförda åtgärder samt hur överrapportering till nästa vårdgivare bör ske.

Processen med att ta fram den medicinska riktlinjen har skett i samverkan med processledare för personcentrerad vård och patientkontrakt samt processledare för hälsofrämjande hälso- och sjukvård. Dialog och avstämning kring riktlinjen har skett med medicinsk grupp matsmältningsorganens sjukdomar. Uppdraget och riktlinjens innehåll har presenterades för Medicinska kommittén 2021-06-01, och är nu under fastställande.

Utveckling av dokumentationsstruktur för enhetlig dokumentation och möjlighet till uppföljning och analys

Parallellt med arbetet att ta fram den medicinska riktlinjen har samarbete med VIS och objektgrupp dokumentation pågått, så att möjligheterna till dokumentation ska motsvara det som lyfts i den medicinska riktlinjen. De anteckningsmallar som finns för dokumentation vid ankomst, uppdaterad status och utskrivning i samband med slutenvård har uppdaterats. Mallarna har anpassats gällande sökord och följer nu en gemensam struktur, både inom den somatiska slutenvården och i psykiatri. Nya sökord har adderats för möjlighet till dokumentation av proteinbehov och proteinintag. En gemensam mall för riskbedömning har också införts. I denna kan även planerade åtgärder dokumenteras. En plan för hur utförda åtgärder sedan dokumenteras, på enkelt sätt via NOVA, har tagits fram av projektledare Nikki Kristiansson, verksamhetsutvecklare Lise-Lotte Augustine samt IT-utvecklare Marianne Karlsmo. Dessa har, och kommer att genomföras av VIS vilket är av värde för att på sikt kunna följa och utvärdera nutricional omhändertagandet.

Personcentrerad vård och patientkontrakt, området är inkluderat i den medicinska riktlinjen och nutrition är inkluderat i patientkontraktet.

Hälsoekonomi, diskussion med hälsoekonom på FoUU kring möjligheter att studera och följa upp de hälsoekonomiska delar som lyftes i effekt-nyttoanalysen. Förslag gällande studier på effekter ansågs inte vara aktuellt förrän både möjlighet att dokumentera måtvärden och den medicinska riktlinjen kommit på plats. Således är detta ett förslag för framtiden.

Digitalisering, inom regionens digitaliseringsprojekt är det initierat ett arbete med en patientportal. Dialog har förts med projektledaren om möjlighet att göra menyn tillgänglig samt möjligheter att på sikt inkludera stöd till egenvård för nutrition via patientportalen.

Poster på IHI utvecklingskonferens, processen med utvecklingsarbetet mot personcentrerade måltider visades som en poster på den internationella utvecklingskonferensen IHI Institute for Healthcare Improvement) [Kronobergs utvecklingsarbeten visas på internationell konferens \(ltkronoberg.se\)](http://ltkronoberg.se)

Seminarie på MAT, den 14 september på MAT presenterades Region Kronobergs utvecklingsväg mot personcentrerade måltider i ett livesänt seminarie "Personcentrerade måltider -mer än en trerätters meny". [Seminarier](#) | [Mat i Småland \(matsmaland.se\)](#)

Steg 2, förslag till insatser och utvecklingsområden för implementering och effekthemtagning av insatserna i steg 1

Processen i steg 1 har handlat om att skapa strukturella förutsättningar på olika nivåer som stödjer ett systematiskt och strukturerat arbete med personcentrerade måltider på sjukhus. Den medicinska riktlinjen, utvecklingen av dokumentationsstrukturen och den nya menystrukturen ger förutsättningar att arbeta och följa upp i stort sett samtliga steg i nutritionsvårdsprocessen. Implementering och utbildning krävs för arbete enligt riktlinjen och för effekthemtagning.

Effekthemtagning

Sammanfattning av effektanalys kopplad till planen för hälso- och sjukvårdens systematiska och strukturerade arbete med personcentrerade måltider. Nyttoeffekten bedömdes till mycket hög. Den strategiska nyttan går helt i linje med de lagkrav som står i Hälso- och sjukvårdslagen som syftar till att främja hälsa genom att förebygga och behandla undernäring. Den ekonomiska effekten estimerades till 15 MSEK. Den ekonomiska vinningen beror främst på att insatsen har potential att minska antalet vårddygn per år med 520 dagar samt en rad kvalitativa effekter såsom minskade kvalitetsbrister, frigjord arbetstid och ökad tillgänglighet för patienter. Insatsen kommer primärt att beröra vårdavdelningarna på sjukhusen. Bland vårdpersonalen finns ett stort engagemang och efterfrågan på mer struktur och systematik vilket ger goda förutsättningar för projektets genomförande. För ytterligare information kring de olika delarna i effektanalysen vänligen ta del av exceldokumentet ”business case personcentrerade måltider 30 oktober 2020”.

Processledare

En processledare för det övergripande arbetet behövs även fortsatt för att samordnat kunna stödja utvecklingsarbetet kopplat till arbetet med personcentrerad vård, patientkontrakt, standardiserade vårdförlopp samt Nära vård.

- Föreslås att en processledare om minst 40 % leder arbetet under 2022

Implementering av medicinskriktlinje undernäring på sjukhus

En central del för att nå effekt och möjliggöra analys är implementering av den framtagna medicinska riktlinjen inklusive de nya dokumentationsmallarna.

- Att processledaren tillsammans med dietistenheten på lasaretsrehab får i uppdrag att under våren 2022 uppsöka alla vårdavdelningar och informera om riktlinjen och rutiner för dokumentation.

Strukturerad och systematisk utbildning

Då nutrition och måltider berör behandling, omvårdnad och praktisk hantering så behöver utbildning riktas mot olika professioner. I nuläget så ingår nutrition i introduktionen av nyanställda sjuksköterskor, men det finns ingen uppföljande utbildning eller utbildning i nutrition för sjuksköterskor som inte är nyanställda. I utbildningen för ST-läkare ingår ett avsnitt om levnadsvanor, där kan finnas möjlighet att inkludera undernäring. För undersköterskor finns idag ingen strukturerad utbildning i nutrition och måltidshantering. För servicevårdar finns ingen utbildning.

Dietister från lasaretsrehab berättar om stora skillnader mellan olika avdelningars nutritionskompetens, till största del avspeglar detta i vilken utsträckning dietist finns på avdelningen.

- Att processledaren ihop med LAG nutrition och i dialog med kompetens och lärande under våren 2022 ser över befintliga utbildningar för professionerna och identifierar gap, samt tar fram en struktur för långsiktiga utbildningsinsatser

Lokal medicinsk arbetsgrupp i nutrition -Primärvård och nutritionsriktlinje för primärvård

Uppdraget i steg 1 för LAG-nutrition har varit att ta fram en medicinsk riktlinje för nutrition på sjukhus, då detta knyter an till målområdet i regionens hållbarhetsprogram ”plan för systematiskt och strukturerat arbete med personcentrerade måltider”.

Det saknas en nutritionsriktlinje för identifiering, behandling och uppföljning av undernäring i primärvården. Det finns strukturella möjligheter till överrapportering och nutrition är inkluderat i patientkontraktet, men det saknas i stor utsträckning systematik, struktur och kompetens för nutrition i primärvården och i den kommunala hälso- och sjukvården. På nationell nivå finns föreskrift och riktlinjer för området men dessa är inte omhändertagna inom primärvården.

- Att utöka LAG nutrition med representanter från primärvård och kommunal hälso- och sjukvård, alternativt bilda en ny LAG.
- Att ta fram en medicinskriktlinje undernäring i primärvård

Utveckla struktur och stöd kring egenvård kring nutrition och matvanor

Struktur samt stöd till egenvård kring nutrition behöver utvecklas. Patienter som identifierats med risk för undernäring eller betydande ohälsosamma matvanor under vårdtiden erbjuds idag inget stöd eller behandling med undantag för de patienter där dietist varit inkopplad. Inom regionens arbete med digitalisering och utveckling av en patientportal kanske det även skulle finnas möjlighet att lyfta in nutrition, matvanor och måltider.

- Att projektledaren i dialog med ansvariga för den kommande patientportalen får i uppgift att undersöka möjligheterna och att utveckla området egenvård kring nutrition via den kommande patientportalen.

Utveckla en digital mat- och vätskelista

En digital mat- och vätskelista lyftes som ett utvecklingsområde hösten 2020 i samband med att planen för hälso- och sjukvårdens systematiska och strukturerade arbete med personcentrerade måltider presenterades. Området och effekthemtagningen beskrivs också i exceldokumentet ”business case personcentrerade måltider 30 oktober 2020”.

Mat- och vätskeintag registreras idag manuellt och summeras ofta dagen efter registrering. Fram till jan 2021 var det endast möjligt att dokumentera kaloribehov och kaloriintag, men nu finns det även förutsättningar att dokumentera proteinbehov och proteinintag både på pappersblanketten och i Cambio Cosmic. Protein är ett centralt näringsämne för tillfrisknande och återhämtning. Det är muskelbevarande och bidrar till minskad risk för komplikationer. Med en digital lösning skulle man skapa möjlighet att följa såväl patientens energi- som proteinintag och kunna göra tidiga insatser.

Under sommaren 2020 initierades det inom arbetet med planen tillsammans med VIS utveckling och innovation en förundersökning av möjligheterna till en digital mat- och vätskelista. Kontakt tog då med verksamhetsutvecklare inom digitalisering för att undersöka alternativa lösningar som t ex framtagande av en app eller liknande i kombination med Cambio Cosmic. Arbetet avbröts då detta inte ingick i steg 1 i uppdraget kring personcentrerade måltider.

- Att processledaren och LAG -nutrition i samverkan med VIS utveckling och innovation fortsätter undersöka möjligheterna att utveckla en digital mat- och vätskelista med anknytning till Cosmic och NOVA-board

Struktur för samverkan mellan vårdavdelning och kostorganisation

Under 2020 har Rättsspsykiatri haft ett omfattande utvecklingsarbete kring måltider som inkluderat en samverkansplattform med kostorganisationen, där det även varit med patientmedverkan. Utvecklingsarbetet presenterades på intranätet 2020-07-23.

I Ljungby finns sedan många år en övergripande nutritionsgrupp för samverkan kring gemensamma frågor kring patientmåltider och nutrition. Ingen patientmedverkan.

- Att verksamhetschefer från CLV, Ljungby, psykiatri, rehab och kostorganisation får i uppdrag att tillsammans ta fram en struktur för samverkan som även inkluderar patientmedverkan.

